

Referințe bibliografice

1. IFLA/UNESCO Manifestul bibliotecii publice [online]. IFLA, 1994 [citată 31.01.2021]. Disponibil: <https://www.ifla.org/files/assets/public-libraries/publications/PL-manifesto/pl-manifesto-ro.pdf>
2. VARLEJS, Jana. IFLA Guidelines for Continuing Professional Development: Principles and Best Practices: 2nd edition [online]. IFLA Professional Committee, 2016 [citată 31.01.2021]. Disponibil: <https://www.ifla.org/files/assets/cpdwl/guidelines/ifla-guidelines-for-continuing-professional-development-summary.pdf>

REPERE METODOLOGICE PRIVIND ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA UNEI ACTIVITĂȚI EDUCAȚIONALE ÎN BIBLIOTECĂ

*Silvia ZAPOROJANU,
director adjunct al BPR „I. Filip” Drochia, filiala copii*

Biblioteca oferă un suport adițional important pentru educația și formarea personalității copiilor. Anume aici se formează viitorul cititor, fiind ajutat de bibliotecar care este mediator între sufletul copilului și sufletul cărții.

Activitatea Bibliotecii pentru copii din Drochia este orientată, într-o măsură tot mai mare, spre formarea și educarea generației tinere, asigurând informații necesare pregătirii copiilor, începând din faza preliminară a intrării în școală, cât și la diverse etape ale procesului instructiv-educativ.

Scopul bibliotecii pentru copii este de a cunoaște și de a satisface, la cel mai înalt nivel, așteptările utilizatorilor, de a fi percepută ca un puternic centru de informare, partener serios în procesul educației permanente, ca instituție de referință în domeniul cultural. În acest sens, filiala pentru copii a BPR „I. Filip” Drochia și-a îndeplinit, pe parcursul anilor, misiunea sa prin realizarea mai multor obiective propuse:

- formarea deprinderilor de lectură permanentă și a culturii informaționale a beneficiarilor;
- răspândirea cunoștințelor și a informației de ordin cultural și științific;
- satisfacerea intereselor și cerințelor de informare, studiul și delectarea beneficiarilor.

Sub influența evenimentelor din ultimii ani, se produc schimbări esențiale și în domeniul activității de zi cu zi a bibliotecii. Astăzi, contactul dintre bibliotecar și utilizatorii bibliotecii devine tot mai strâns, societatea apelând din ce în ce mai frecvent la serviciile noastre, cere o organizare mult mai eficientă și luarea în considerație a mai multor indici pentru desfășurarea acestora. Unul dintre procesele esențiale pentru asigurarea calității activității cultural-educative este planificarea lor.

La planificarea activității se va ține cont de o serie de factori – vârsta participanților și, respectiv, caracteristicile psihologice ale grupului de vârstă, interesele, posibilitățile și aptitudinile lor, starea sănătății etc. Această informație se poate obține, de obicei, de la pedagog, care, de cele mai multe ori, este și solicitantul serviciului sau conducătorul grupului. De folos ne vor fi și discuțiile cu părinții, dar și cu copiii din grup.

Să delimităm pașii importanți în crearea unui proiect al activității educative.

Alegerea subiectului

Aceasta este etapa de inițiere a evenimentului, de aceea vom avea grijă de formularea temei, care urmează a fi un enunț scurt, dar care le va comunica din start beneficiarilor ideea și scopul participării lor la eveniment. Vom avea în vedere, de asemenea, și respectarea opticii subiectului propus, care va porni de la cunoștințele însușite anterior de copii sau care urmează să fie însușite în timpul desfășurării temei. Ulterior, cei prezenți vor fi informați și despre utilitatea sau importanța practică a temei de discuție.

Stabilirea obiectivului de referință

Acesta va fi obiectivul de bază spre care tindem la inițierea activității educative și care va fi formulat dintr-un singur punct de vedere (în rare cazuri – două). Atingerea lui constă în formarea unor aptitudini, luarea de atitudine față de anumite fenomene sociale, naturale, umane etc. El poate fi propus nu numai uneia, ci unui întreg complex de activități, care se pot deosebi între ele ca formă, loc al desfășurării, invitați.

Selectarea obiectivelor operaționale

Realizarea obiectivului de referință va avea loc prin stabilirea obiectivelor operaționale, care au timpul de realizare mai mic în

comparație cu primul și se încadrează în timpul de desfășurare al activității la propriu. Ele pot fi mai multe la număr, dar e rațional de selectat până la 4, maximum 5. În caz contrar, organizatorul riscă să nu reușească realizarea scopului său, grupul-țintă nefiind în stare să reziste fizic și din punct de vedere psihologic, adică să obosească și astfel să piardă din capacitatea de asimilare a informației.

Timpul de desfășurare a activității educaționale

Timpul sau durata de desfășurare a activității va varia în funcție de vârsta participanților. Iată de ce e important ca ea să nu aibă un diapazon prea mare. Copiii de vârstă școlară primară se deosebesc mult prin caracteristicile psihologice de cei de vârstă școlară gimnazială sau, cu atât mai mult, liceală. Ei au capacități mai puțin dezvoltate de concentrare a atenției, de generalizare sau analiză a fenomenului studiat. Astfel, o activitate la care participă ei va dura până la 35-40 de minute. Productivitatea de muncă a celor din ciclul gimnazial va scădea după 40-45 de minute, în timp ce elevii de vârstă liceală, în funcție de actualitatea sau utilitatea temei propuse, își vor păstra activitatea intelectuală și după 50-60 de minute.

Selectarea strategiilor de lucru

Pentru realizarea obiectivelor operaționale o importanță mare va avea selectarea corectă a strategiilor de lucru, la care iarăși vom ține cont de posibilitățile și caracteristicile psihologice ale discipolilor noștri. Dacă auditoriul este alcătuit din copii de vârstă mică, vom selecta niște forme de lucru și metode mai simple, mai concrete, mai distractive, cum ar fi: jocul, lecturi în grup, ateliere de lucru, crearea posterelor, experimentul etc. Pentru copiii de vârstă mai mare vor fi utilizate strategii mai complexe, dat fiind faptul că ei dispun de o practică de lucru mai bogată, de aptitudini și deprinderi de lucru independent, de creativitate mai dezvoltată, de procese psihologice mai determinate. Asigurarea unui demers interactiv, adaptat nevoilor de individualizare a sarcinilor de lucru pentru fiecare participant, păstrarea accentului nu doar pe memorare, ci și pe implicarea activă în sarcinile de lucru, încurajarea lucrului în echipă, a spiritului competitiv și stimularea competitivității, precum și valorificarea informațiilor de referință din diverse surse informaționale – toate acestea vor fi cheia succesului pentru atingerea obiectivului în procesul de desfășurare al activității educaționale.

Alegerea resurselor materiale

Este destul de importantă și corelarea „Obiective operaționale – Strategii de lucru – Resurse materiale”. Ultimele vor ține de stabilirea logicii succesiunii și eșalonării în timp a prezentării conținutului propus. Astfel, acestea pot fi documente din bibliotecă (care, cu siguranță, vor avea un aspect atractiv), ustensile (de care vom avea nevoie în procesul de demonstrare a unui experiment), tablouri, fotografii. În vederea bunei desfășurări a activității, din perspectiva utilizării metodelor moderne, este recomandată valorificarea și utilizarea de către bibliotecari a tehnologiilor informaționale și de comunicare (TIC), cum ar fi: rețelele sociale, secvențe video preluate de pe YouTube sau alte site-uri specializate, animații și simulări disponibile, desene animate etc. Un rezultat bun vor avea și aplicațiile practice: ateliere de creație, activități în grup, realizare de proiecte, care vor îmbina atât metodele tradiționale, cât și cele moderne de transmitere a cunoștințelor noi.

Feedback-ul activității

Acest segment al activității educaționale poate fi realizat prin câteva modalități, care urmează a fi alese de către mediator în funcție de vârsta participanților, tema de referință a activității, obiectivele propuse. Acestea pot fi: sarcini simple de completare a unor tabele, studierea unui grafic sau alcătuirea unei diagrame, analiza (sinteza) unei scheme, realizarea unui poster (alte produse în Power Point), o simplă convorbire frontală, joc didactic etc. Rezultatul feedback-ului va fi aprecierea lucrului nostru, evidențierea neajunsurilor, evaluarea corectitudinii în organizare și desfășurare a activității educaționale. În cazul elucidării unor neajunsuri, neînțelegerii de către copii a mesajului tematic, bibliotecarul va interveni cu niște explicații adăugătoare, cu exemple concrete de rezolvare a unor situații-problemă sau cu alte forme de lucru.

Tema pentru acasă

În desfășurarea activității educaționale în bibliotecă tema pentru acasă nu va fi obligatorie, însă, în scopul înțelegerii sensului și utilității temei, le vom propune copiilor realizarea unor însărcinări, cum ar fi: să povestească celor de acasă despre cele întâmplate astăzi în bibliotecă, să descrie într-un eseu o situație similară celei

discutate de întregul grup, să realizeze un pliant, să creeze un desen, o aplicație din hârtie etc.

Literatura recomandată

Este salutar ca, la finele evenimentului, bibliotecarul să vină cu o expoziție de carte tematică, care îi va încuraja pe participanți la lectură. Ea va fi însoțită de o prezentare din partea unui colaborator al bibliotecii ori din partea copiilor cu o pregătire anticipată. E binevenită și o prezentare digitală.

Bilanțul

Bilanțul va fi etapa de încheiere a lucrului efectuat pe parcursul întregii activități educaționale. Se poate realiza sub diferite forme: conversație dirijată, anchetă, joc didactic, flashmob. Toți copiii vor fi stimulați pentru participare activă printr-o foaie de laudă, cuvinte de încurajare, dulciuri sau alte modalități posibile.

Scenariul-model și strategia desfășurării activității educaționale

Tema: oră de lectură *Legenda cocostârcului*.

Obiectiv de referință: formarea deprinderilor de lectură permanentă și a culturii informaționale a utilizatorilor bibliotecii; cunoașterea și respectarea simbolurilor de stat ale Republicii Moldova, precum și a altor simboluri distinctive ale statului nostru.

Obiective operaționale:

O-1 cunoașterea simbolurilor de stat ale Republicii Moldova, vizionând filmulețul propus;

O-2 deosebirea noțiunilor de „simbolica de stat” și „simboluri naționale derivate”, unul dintre ele fiind cocostârcul cu ciorchinele de strugure despre care se va informa în rezultatul lecturării colective a *Legendei cocostârcului*;

O-3 realizarea unui produs care să reprezinte simbolul, în rezultatul organizării și desfășurării unui atelier de creație în grup;

O-4 dezvoltarea creativității, formarea abilităților de lucru în grup și individual.

Timpul de desfășurare: 45 de minute.

Vârsta participanților: 8-9 ani.

Locul desfășurării: Sala de lectură a Bibliotecii pentru copii Drochia.

Resurse materiale: Textul *Legenda cocostârcului*, filmulețul *Drapelul de Stat al Republicii Moldova*, realizat de Biblioteca Municipală „B.P. Hașdeu” (sursa YouTube), imagini cu Cetatea Sorocii, set de hârtie colorată, clei, Harta fizică a Republicii Moldova, expoziție de carte tematică „Din moși strămoși”.

Secvențele evenimentului	Durata	Sugestii generale pentru desfășurarea activității educaționale	Strategii și obiective operaționale
Moment organizatoric	3-5 min.	Organizarea copiilor, captarea atenției.	Conversație euristică.
Anunțarea temei	1-2 min.	Conversație introductivă. Se va discuta despre simbolurile distinctive ale unui stat, subliniindu-se însemnătatea acestora.	Discuție.
Stabilirea obiectivelor operaționale	4-5 min.	În baza așteptărilor participanților de la această întâlnire, se vor formula cele 4 obiective operaționale, care urmează a fi scrise pe niște frunze decupate din hârtie colorată, apoi fiind acroșate în „copacul așteptărilor” (desenat sau confecționat din carton).	Joc didactic.
Realizarea sensului	25-30 min.	Simbolurile de Stat ale Republicii Moldova. Copiii vor viziona filmulețul <i>Simbolurile de Stat ale Republicii Moldova</i> , apoi se va discuta despre semnificația fiecărui element (culori, obiecte, animale). Prezentarea simbolurilor naționale derivate (vița-de-vie, stejarul, cocostârcul) și semnificațiile lor. Se va discuta cu copiii, evaluând astfel cunoștințele lor. Se va localiza pe hartă Cetatea Sorocii, apoi se va lectura <i>Legenda cocostârcului</i> . Realizarea unei aplicații comune „Cocorul cu ciorchinele de poamă” și discuția despre semnificația lui.	Vizionare colectivă (O-1). Conversație dirijată, lectură în grup (O-2, O-4). Atelier de creație (O-3, O-4).

Secvențele evenimentului	Durata	Sugestii generale pentru desfășurarea activității educaționale	Strategii și obiective operaționale
Feedback	4-5 min.	Prin intermediul unei conversații dirijate, vom evalua cunoștințele noi acumulate de copii în rezultatul participării lor la activitate, redând (în lanț) conținutul legendei. Copiii vor recita din poeziile cunoscute de ei la tema realizată.	Conversație dirijată, colaj de poezii, redare a textului audiat (O-4).
Tema pentru acasă	1-2 min.	Copiii vor relata fraților mai mici sau părinților despre eveniment. La dorință, vor realiza un poster, care va fi afișat în sala de lectură.	(O-4)
Literatură recomandată la temă	3-4 min.	<i>Columna traiană</i> de Ion Contescu, <i>Daciada</i> de N. Dabija și A. Silvestru, <i>Istoria lui Ștefan Vodă cel Mare și cel Bun</i> de P. Ispirescu, <i>Faptele și vitejiile lui Ștefan cel Mare și Sfânt</i> de S. Kirileanu, <i>Legende despre Ștefan cel Mare</i> , <i>Din moși strămoși</i> de Gh. Malarciuc.	
Bilanțul activității	2-3 min.	La stabilirea obiectivelor operaționale, acestea se vor afișa pe așa numitul „copac al așteptărilor”, fiind scrise pe niște frunze decupate din hârtie colorată. Pe partea opusă a fiecărei frunze va fi scrisă o literă. Pe măsură ce obiectivele operaționale vor fi realizate, se va întoarce și frunza, iar la sfârșit se va citi „cuvântul magic” – „BRAVO”.	

Succesul unei activități de lectură pentru copii este doar în mâinile noastre. Dacă am întocmit un plan de desfășurare bine gândit, urmează realizarea lui, care alcătuiește cea de-a doua parte a evocării tendinței noastre spre atingerea obiectivului de referință. Și aici avem la ce să acordăm mai multă atenție, dat fiind faptul că vom avea un beneficiar mult prea special – copilul de vârstă mică. Cu această categorie de utilizatori vom alege, de obicei, activitățile offline, or are mare importanță contactul direct cu ei,

posibilitatea de a le descoperi mai ușor tendințele, a le simți emoțiile. Cu toate acestea, în biblioteca noastră se practică cu succes și lecturile online, cum ar fi: „Vino, poveste”, „Învățăminte din vorbă cu minte”, „Lecturile sufletului”. În toate cazurile, vom ține cont de expresivitatea lecturării, modelarea vocii prezentatorului. Pentru a-l captura pe ascultător, vom alege și mediul potrivit, care va fi unul relaxant, confortabil, fără prea multe obiecte expuse, care-l va distra. Nu vom uita că pentru copilul de vârstă mică e tipică atenția de scurtă durată și memoria vizuală, de aceea vom avea grijă ca formele de lucru să fie cât se poate de diverse. Este bine și chiar necesar ca ele să fie niște strategii interactive. Aici practicăm adesea atelierele de lucru, experimentul, jocul. În alegerea activităților de atelier sau a jocului vom avea grijă ca însărcinările să nu fie prea dificile sau, dimpotrivă, prea simple. Atunci copiii se vor dezamăgi sau vor pierde interesul din motivul că nu vor reuși să îndeplinească cerințele noastre. La sfârșitul lecturii, ne străduim ca fiecare copil să plece de la noi cu o dovadă a lucrului său: un desen, o aplicație, un obiect modelat la tema activității, dar și cu temă pentru acasă – să povestească părinților sau fraților despre cele întâmplate la bibliotecă, să-i învețe pe cei de acasă frământarea de limbă pe care a memorizat-o, să redea conținutul poveștii lecturate.

În ultimul timp, avem succese în activitățile de lectură cu părinții sau frații. Am observat că copiii continuă să frecventeze, în continuare, biblioteca, devenind cei mai activi cititori, or părinții sunt un exemplu de neînlocuit pentru copii. Familia Vovc ne surprinde prin regularitatea frecventării bibliotecii noastre în deplina componentă – tatăl, mama și cei 5 copii (cu între vârsta de 4 și 10 ani). O altă familie este Maslii. Mai des vine cu copiii tatăl. Cu toate că copiii sunt deja în clasele I și a II-a, vizitele împreună cu toată familia sunt cele mai fructuoase.

E cert faptul că copiii care au fost înconjurați de carte, anume sub influența lecturii, sunt mai sociabili, le este mai ușor să comunice, au o expresivitate aparte a vorbirii, dispun de un vocabular mai bogat, cultura vorbirii lor este la un nivel mai înalt. Iată de ce suntem receptivi la referințele părinților, educatorilor din grădinițe, a învățătorilor din clase primare, lecturile fiind una din activitățile prioritare în biblioteca noastră.